

ПИСАТИ
АНАЛІТИКУ
МОЖЕ
КОЖЕН

*Мистецтво
переконливого
тексту*

Катерина Зарембо

за участю Анни Юнген, Ірини Лапшиної,
Ілони Сологуб, Тараса Доронюка

Схвалено Вченою радою НаУКМА, протокол № 9 від 17 червня 2021 року

Рецензенти: О. П. Дем'янчук, доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин Національного університету «Кієво-Могилянська академія»; О. І. Кілієвич, доцент кафедри інформаційної політики та цифрових технологій Національної академії державного управління при Президенті України; Д. В. Шеренговський, кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук, заступник проректора з навчання, викладання та міжнародної діяльності Українського католицького університету.

Рецензенти окремих розділів: Тетяна Кисельова (розділ «Дизайн дослідження: поради для початківців»), Олена Злобіна (розділ «Глибине (якісне) інтерв'ювання як спосіб збору даних: практичні поради»), Валентина Засадко (розділ «Як писати так, щоб було зрозуміло»), Ілона Сологуб (розділ «Рецензування: перший краш-тест вашого тексту»), Сергій Солодкий та Леонід Літра (розділ «Текст завершено – і це тільки початок. Поради щодо комунікації та адвокації»), Владислав Галушко (розділ «Як дізнатися, чи вдалося нам щось змінити»).

Зарембо Катерина та ін.

3-34 Писати аналітику може кожен. Мистецтво переконливого тексту / Катерина Зарембо, Анна Юнген, Ірина Лапшина, Ілона Сологуб, Тарас Доронюк; упорядн. Катерина Зарембо. – К. : Віхола, 2023. – 224 с. – (Серія «Наукпоп»). ISBN 978-617-7960-31-6

Існує думка, що нудний, сухий, перевантажений складнопідрядними реченнями текст – серйозний, а легкий і приємний для прочитання – ні. Однак це не так. Аналітичний текст може бути елегантним та захопливим, а головне – спричиняти зміни в діях чи свідомості. Вміти писати такий текст – корисна навичка у сучасному світі.

У цій книжці аналітикиня Катерина Зарембо та група дослідників Національного університету «Кієво-Могилянська академія», Українського католицького університету і Київської школи економіки піднімають завісу над роботою аналітиків, розбираючи аналітичний текст від задуму і призначення до структури й оцінки його ефективності. Автори покажуть, як здійснити необхідний дослідницький аналіз, вибудувати аргументи, обрати стиль написання та не лише зацікавити, а й переконати свою аудиторію.

УДК 808.1-028.45(02.062)

Посібник підготовлено в межах «Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні», яку виконує Міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні. Думки та позиції, викладені у цій публікації, є позицією автора та необов'язково відображають позицію Посольства Швеції в Україні, Міжнародного фонду «Відродження» та Ініціативи відкритого суспільства для Європи (OSIFE).

Усі права застережено. Будь-яку частину цього видання в будь-якій формі та будь-яким способом без письмової згоди видавництва і правласників відтворювати заборонено.

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Швеція
Sverige

- © Катерина Зарембо, Анна Юнген, Ірина Лапшина, Ілона Сологуб, Тарас Доронюк, текст, 2021
- © Олександр Сушко, передмова, 2021
- © Катерина Зарембо, упорядник, 2021
- © ТОВ «Віхола», виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2021

ISBN 978-617-7960-31-6

785286

Передмова	9
Вступ	11
<i>Катерина Зарембо</i>	
1. ДЛЯ КОГО І ДЛЯ ЧОГО МИ ПИШЕМО	17
Що таке аналітичний текст і для чого він потрібен	19
Для кого ми пишемо.	
Стейкхолдери, замовники, споживачі та бенефіціари	20
Про що ми пишемо	22
А ми — це хто?	24
Практичне завдання	26
Рекомендована література	26
<i>Катерина Зарембо</i>	
2. АНАЛІТИЧНИЙ ДОКУМЕНТ: СТРУКТУРА І ЖАНРИ	29
Що таке аналітичний документ	31
Policy study і policy brief — у чому різниця	33
Структура аналітичного документа	35
Інші жанри аналітичних матеріалів	44
Практичне завдання	46
Рекомендована література	46
<i>Анна Юнген, Катерина Зарембо</i>	
3. ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ: ПОРАДИ ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ	49
Для чого потрібен дизайн дослідження	51
Проблема дослідження та дослідницьке питання	52
Огляд літератури: як і навіщо	57
Які дані й методи вам потрібні	61
Як збирати й аналізувати дані	65
Надійність і валідність	65
Як встановити і прийняти межі та обмеження дослідження	71

Практичне завдання: деконструювання дизайну дослідження	72
Рекомендована література	73
Рекомендовані курси з методів	74

Ірина Лапшина

4. ГЛИБИННЕ (ЯКІСНЕ) ІНТЕРВ'ЮВАННЯ ЯК СПОСІБ ЗБОРУ ДАНИХ: ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Що таке глибинне інтерв'ювання і коли його обирати	77
Глибинне інтерв'ювання як «навігатор», що малює загальну мапу думок	79
Переваги та обмеження глибинного інтерв'ювання	81
Види глибинних інтерв'ю	83
Вибір інформантів. Якісна вибірка: три кроки	84
Розроблення гайду глибинного інтерв'ю	87
Мова гайду	91
Скільки інтерв'ю проводити і що таке точка насичення інформацією (теоретична сатурація)	91
Ключові аспекти інтерв'ювання. Деякі рекомендації	92
Після інтерв'ю	99
Запис інтерв'ю	99
Типові помилки інтерв'юерів	100
Питання етики під час проведення глибинних інтерв'ю	102
Аналіз і опрацювання даних	104
Практичні вправи	104
Рекомендована література	105

Катерина Зарембо

5. ЯК ПИСАТИ ТАК, ЩОБ БУЛО ЗРОЗУМІЛО

Базові принципи написання тексту	116
Дві речі, щоб навчитися писати	126
Практичне завдання	127
Рекомендована література	128

Катерина Зарембо

6. РЕЦЕНЗУВАННЯ: ПЕРШИЙ КРАШ-ТЕСТ ВАШОГО ТЕКСТУ

Що таке рецензування і для чого воно потрібне	133
Рецензування в аналітичних центрах	135
Хто може бути рецензентом	136
П'ять заповідей рецензента	137
Як просити про рецензію і що робити, отримавши її	138
Подяка рецензентам	141
Практичні вправи	143
Рекомендована література	144

Ілона Сологуб, Тарас Доронюк

7. ЯКЩО ВИ – НА ЧОЛІ.

КООРДИНАЦІЯ РОБОТИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМАНДИ **149**

Планування для організації – як компас для мореплавця	151
Культура якості в дослідницьких командах	157
Лідерство та мотивація	159
Що робити і чого не робити під час дослідження	163
Редактор: диктатор чи координатор?	
Відповідальність та межі дозволеного редактора дослідження	168
Практичне завдання	171
Рекомендована література	172

Катерина Зарембо

8. ТЕКСТ ЗАВЕРШЕНО – І ЦЕ ТІЛЬКИ ПОЧАТОК.

ПОРАДИ ЩОДО КОМУНІКАЦІЇ ТА АДВОКАЦІЇ **173**

Для чого аналітичним центрам адвокація	175
Як впливати на владу (поради від влади)	179
Публічна презентація: перший крок до адвокації	181
Залучення медіа: що робити, щоб нас помітили	184
Соцмережі: перемогти алгоритм	186
Синергії та креативні акції	190
Планування комунікації та адвокації	191
Практичне завдання	194
Рекомендована література	195

Катерина Зарембо, Тарас Доронюк

9. ЯК ДІЗНАТИСЯ, ЧИ ВДАЛОСЯ НАМ ЩОСЬ ЗМІНИТИ **197**

Вплив аналітичного документа: що це таке?	199
Моніторинг та оцінка: що це за звір?	203
Оцінка впливу:	
підходи до оцінювання	205
Оцінка впливу:	
думка міжнародних партнерів аналітичних центрів в Україні	209
Практичне завдання	214
Рекомендована література	214

Замість післямови. Писати аналітику може кожен – чи все ж таки ні? **219**

Біографії авторів **221**
